

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 947/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen yli 65-vuotiaiden yrittäjien asemasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jussi Wihosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 947/2020 vp:

Tiedostaako hallitus ongelman yrittäjien työttömyysturvan maksamisessa ikääntyneille yrittäjille,

aikooko hallitus ulottaa tuen maksamisen myös ikääntyneille yrittäjille,

miten hallitus aikoo parantaa ikääntyneiden yrittäjien huomioimista lainsäädännössä ja

ymmärretäänkö päätöksenteossa ja lainsäädännössä yrittäjyyden luonnetta, ja miten asiaa voidaan korjata?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Yrittäjien toimeentulon turvaamiseksi covid-19-pandemiasta johtuvien poikkeusolojen aikana säädettiin määräaikaisesti voimassa olevia muutoksia yrittäjien oikeuteen saada työmarkkina-tukea. Määräaikainen lainsäädäntö on voimassa maaliskuun 2021 loppuun asti.

Määräaikaisesti voimassa olevan lainsäädännön perusteella työmarkkinatukea voidaan maksaa päätoimisesti yrittäjänä työllistyneelle henkilölle, jonka päätoimisen työskentelyn yrityksessä katsotaan päättyneen ja päättymisen syynä on hyvin laajalle levinnyt vakava tartuntatauti. Lisäksi henkilön päätoimisen työskentelyn voidaan tietyn edellytyksin katsoa päättyneen, jos yritystoiminnasta saatava tulo on vähentynyt, ja tulon vähentyminen johtuu hyvin laajalle levinneestä vakavasta tartuntataudista. Henkilön päätoiminen työskentely voidaan näissä tilanteissa katsoa päättyneeksi, vaikka yritystoimintaa ei lopetettaisi. Työmarkkinatuen maksaminen edellyttää, että henkilö ilmoittautuu työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon ja hänen oikeudestaan työmarkkinatukeen annetaan työvoimapolitiittinen lausunto Kansaneläkelaitokselle.

Työttömyysturvaan eivät kuitenkaan ole oikeutettuja henkilöt, joilla on oikeus saada vanhuuseläkettä. Yrittäjien työmarkkinatukeen sovelletaan kyseistä työttömyysetuuden saamisen yleistä rajoitusta. Siten ennen vuotta 1965 syntyneelle työnhakijalle työttömyysetuus myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona työnhakija täyttää 65 vuotta. Vanhuuseläkkeeseen oikeutettujen henkilöiden toimeentulo turvataan eläkejärjestelmän kautta. Eläkkeensaajalla voi olla myös oikeus toimeentuloaan täydentääkseen saada eläkkeen ohella eläkkeensaajan asumistukea tai toimeentulotukea.

Perustoimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloturvan muoto. Perustoimeentulotuki on tarveharkintaista, ja sitä myönnetään yleensä kuukaudeksi kerrallaan. Tuki lasketaan asiakkaan välttämättömien menojen mukaan. Tukea maksetaan se määrä, jolla tuen tarpeessa olevan asiakkaan tukeen oikeuttavat menot ylittävät käytettävissä olevat tulot ja varat. Koska perustoimeentulotuki on viimesijainen etuus, siihen vaikuttavat tulojen lisäksi tuen hakijan ja hänen toimeentulotukilain mukaisen perheensä käytettävissä olevat varat. Yrittäjänä työskentelevän henkilön ei kuitenkaan perustoimeentulotukea saadaksesen edellytetä myyvän yritystään.

Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa on toiminut useita yrittäjien sosiaaliturvaa arvioineita ja kehittäneitä työryhmiä. Työryhmien työn perusteella on voitu todeta, että yrittäjien sosiaaliturvaa on Suomessa kehitetty kattavammaksi kuin useimmissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa. Yrittäjien sosiaaliturvaa on kuitenkin syytä edelleen kehittää. Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti hallituskauden aikana tullaan selvittämään vaihtoehtoja yrittäjien sosiaali- ja eläketurvan parantamiseen.

Sosiaaliturvajärjestelmän uudistamiseksi on asetettu myös parlamentaarinen sosiaaliturvakomitea, jonka työaika on kaksi hallituskautta. Komitea uudistaa sosiaaliturvaa kokonaisuutena. Se käsittelee perusturvaa, ansioturvaa, toimeentulotukea ja niiden välistä yhteyttä ja rahoitusta sekä palveluiden nykyistä parempaa yhteensovittamista etuuksiin. Sosiaaliturvauudistuksen tavoitteena on muun muassa helpottaa palkkatyön, yrittäjyyden ja muiden tulomuotojen yhteensovittamista sosiaaliturvassa, eritoten työttömyysetuuksien osalta. Työssä otetaan huomioon elämäntilanteiden moninaisuus, yrittäjyys mukaan lukien, ja niiden muutokset sekä siirtymät etuudelta toiselle.

Helsingissä 30.12.2020

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen